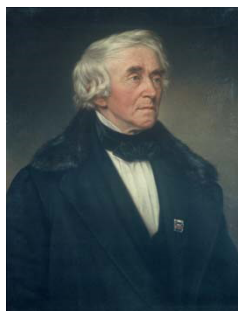

■ Φιλέλληνες ξένοι, συμπαραστάτες στὸν Ἀγῶνα τοῦ '21

Εἰρηναῖος Θεῖρσιος*

† 25η Φεβρουαρίου 1860

Ὁ Friedrich Wilhelm Thiersch (Εἰρηναῖος Θεῖρσιος, 1784-1860), ἀπετέλεσε τὴν κορυφαία μορφή τοῦ Γερμανικοῦ Φιλελληνισμοῦ, ἐνῶ ὑπῆρξε ὁ θεμελιωτὴς τῆς Κλασικῆς Φιλολογίας καὶ τῶν Ἀνθρωπιστικῶν σπουδῶν στὴν Βαυαρία.

Θεωροῦσε τὴν Ἑλλάδα ὡς «πραγματικὴ» τοῦ Πατρίδα, μητέρα τῆς σκέψεως καὶ τῶν ἰδανικῶν του, καὶ διὰ τὸν λόγον αὐτὸ ἐλληνοποίησε τὸ ὄνομά του σὲ Εἰρηναῖος Θεῖρσιος, μὲ τὸ ὅποιο εἶναι εὐρύτερα γνωστός.

Ὑπερασπίσθηκε μὲ θέρμη τὰ δίκαια τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀγῶνος, καὶ εὐρέθη στὸ στόχαστρο τοῦ Μέτερνιχ (Metternich) καὶ τῆς Πρωσικῆς Κυβερνήσεως, ὡς ἐμπνευστὴς τῆς Φιλελληνικῆς Γερμανικῆς Λεγεῶνος, καὶ ὡς φλογερός πρόμαχος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

Στὴν ἐποχὴ του ἀναγνωρίσθηκε ὡς «Praeceptor Bavariae», Διδάσκαλος τοῦ Βαυαρικοῦ Γένους, καὶ θεμελιωτὴς τῆς οὐμανιστικῆς παιδείας στὴν Βαυαρία, ὅπως ἀντίστοιχα, θεωρεῖται ὁ φιλόσοφος Βίλχελμ φὸν Χούμπολτ (Wilhelm von Humboldt, 1767-1835) θεμελιωτὴς τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος στὴν Πρωσία.

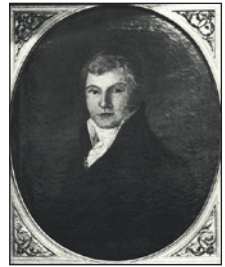
* * *

Ὁ μαχητικὸς Εἰρηναῖος Θεῖρσιος γεννήθηκε στὶς 17 Ιουνίου 1784 στὸ χωριὸ Κίρσαιντουγγεν (Kirchscheidungen, Sachsen-Anhalt) καὶ ἦταν ὁ δεῦτερος υἱὸς τοῦ γεωργοῦ Βενιαμὶν Τί-

ερς (Benjamin Thiersch). Ένας από τους αδελφούς του ήταν ο κλασικός φιλόλογος και συνθέτης του Πρωσικού Έθνικού Ύμνου (Preußenlied), Μπέρχαρντ Τίερς (Bernhard Thiersch). Ο γνωστός ζωγράφος από το Μόναχο, Λούντβιχ Τίερς (Ludwig Thiersch, 1825-1909), ήταν υιός του, και ο αρχιτέκτων και ζωγράφος Φρίντριχ φόν Τίερς (Friedrich von Thiersch, 1852-1921) έγγονός του. Από το 1804 και έξης έσπούδασε φιλολογία και θεολογία στην Λειψία και το Γκέτινγκεν (Göttingen), και από το 1808 παρέδιδε μαθήματα ιδιωτικώς.

Κατά την διάρκεια των σπουδών του στο Γκέτινγκεν απέκτησε στενές επαφές με κάποιους συμφοιτητές, οι οποίοι γνώριζαν έλληνικά τραγούδια. Έτσι πυροδοτήθηκε το ενδιαφέρον του για την πραγματικότητα των συγχρόνων Έλλήνων.

Το 1809 έφθασε στο Μόναχο για να διδάξει στο Βίλχελμγκιμνασιουμ (Wilhelmsgymnasium) και από το 1811 και στο Λύκειο. Ίδρυσε το Φιλολογικό Ίνστιτούτο (1812), το οποίο έκτοτε διαμορφώνει την εκπαίδευσι δασκάλων στην Βαυαρία, και έθεμελίωσε το σχολικό και πανεπιστημιακό σύστημα σέ νεοανθρωπιστική κατεύθυνσι. Ήδη από το 1809 ήλθε σέ σύγκρουσι με τους προϋσταμένους του στο Γυμνάσιο του Μονάχου και τόν κύκλο του Βαρόνου Γιόχαν Κρίστοφ φόν Άρετιν (Johann Christoph von Aretin), ο οποίος εξέφραζε φιλοναπολεοντικές θέσεις.

* * *

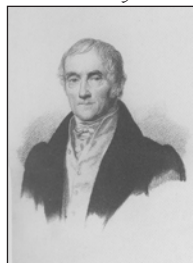
Μετά την ανάδειξι του σπουδαίου Φιλέλληνοσ Λουδοβίκου Α΄ στον βαυαρικό θρόνο (13 Οκτωβρίου 1825), ο Θείρσιος ανέλαβε την αναδιοργάνωσι του συστήματος της τριτοβαθμίας εκπαιδεύσεως.

Έλαβε την έδρα Κλασικής Φιλολογίας, όταν το κρατικό πανεπιστήμιο μεταφέρθηκε στο Μόναχο. Το 1829 έγινε Πρύτανης του Λουδοβίκιου Μαξιμιλιανού Πανεπιστημίου και ίδρυσε το πρώτο σεμινάριο Κλασικής Γραμματείας στην Γερμανία.

Σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών, το οποίο εξέδωσε για τὰ γυμνάσια της Βαυαρίας, ή διδασκαλία μειώθηκε σχεδόν έξ ολοκλήρου στην εκμάθησι των αρχαίων γλωσσών, πρὸς ίκανοποίησιν του ιδεολογικού προγράμματος του Βαυαροῦ Μονάρχου.

Ο Θείρσιος προέβλεψε την αναγέννησι τῶν Ἑλλήνων μία δεκαετία πρὶν τὸ ξέσπασμα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως καὶ συνέβαλε καθοριστικῶς στὴν γένεσι ὀλοκλήρου τοῦ γερμανικοῦ φιλελληνικοῦ ρεύματος. **Κ**αθοριστικῆς σημασίας ἦταν ἡ συγγραφικὴ δραστηριότης Γερμανῶν πανεπιστημιακῶν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος πρὶν τὸ 1821, χωρὶς τὴν ὁποίαν δὲν θὰ παρουσιαζόταν τὸ κύμα συμπαθείας, τὸ ὁποῖο περιγράφεται σὲ γερμανικὰ κείμενα μετὰ τὸ ξέσπασμα τῆς Ἐπαναστάσεως. **Ἡ** συγκέντρωσις γνώσεων καὶ πληροφοριῶν γιὰ τὰ ἑλληνικὰ πράγματα, δύο περίπου γενεές πρὶν τὸ 1821, διεμόρφωσε μία εἰκόνα γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἓνα κίνημα συμπαραστάσεως.

Σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ τοὺς κύκλους τῆς διανοήσεως στὴν Γερμανία, ὁ Θείρσιος εὐρίσκεται, μαζὶ μὲ τὸν καθηγητὴ φιλοσοφίας στὸ Κένιγκσμπεργκ (Königsberg), Βίλχελμ Τραγκὸ Κρούγκ (Wilhelm Traugott Krug, 1770-1842) στὴν πρώτη γραμμὴ τοῦ ἀγῶνος ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος.

Μάλιστα ὁ Κρούγκ ἦταν ὁ πρῶτος Γερμανὸς λόγιος νὰ ταχθῆ δημοσίως ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῶν Ἑλλήνων. **Τ**ὸ Πάσχα τοῦ 1821 ἐκυκλοφόρησε προκήρυξι μὲ θέμα «Ἡ ἀναγέννησις τῆς Ἑλλάδος» (Griechenlands Wiedergeburt) καὶ ἔκανε ἔκκλησι γιὰ στήριξι τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος. **Μ**άλιστα ἐτόνιζε ὅτι «ἡ κυριαρχία τῶν Τούρκων δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθῆ μὲ κανέναν τρόπο νόμιμος, εἶναι ἀπλὰ παράνομος ... τίποτε δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ θεμελιώσῃ νομικῶς τὴν ἐπικράτησι ἑνὸς λαοῦ ἔναντι ἑνὸς ἄλλου». **Ἡ** προκήρυξις του ἐκυκλοφόρησε καὶ πέραν τῶν γερμανικῶν συνόρων (Πολωνία, Ὁλλανδία), ἐνῶ στὰ ἑλληνικὰ ἐκυκλοφόρησε μὲ μορφή χειρογράφου καὶ δημοσιεύθηκε ἀνώνυμα μόλις τὸ 1861.

Τις ἴδιες θέσεις εἶχε υἱοθετήσῃ καὶ ὁ Θείρσιος, ἡ σκέψις καὶ ἡ κοσμοθεωρία τοῦ ὁποίου εἶχαν διαμορφωθῆ ἀπὸ τὸν πολιτικὸ προτεσταντισμὸ, τὸν φιλελευθερισμὸ, τὸ νεοανθρωπισμὸ καὶ τὸν χριστιανισμὸ του. **Σ**τὴν προκήρυξί του «Ἡ σωτηρία τῆς Ἑλλάδος, ὑπόθεσις τῆς ὑποχρέους Εὐρώπης», προπαγάνδιζε τὴν θέσι του ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ Ἀγῶνος, στηριζόμενος σὲ ἓνα ἐπιχείρημα χρέους ἀπέναντι στὴν Ἑλλάδα: **ἡ** Εὐρώπη ὤφειλε τὴν καταγωγὴ καὶ πρόοδό της στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα, καὶ τώρα θὰ ἔπρεπε νὰ ἀνταποδώσῃ τὴν εὐγνωμοσύνη της

στοὺς ἀπογόνους της. **Σ**τὴν ἑλληνικὴ Ἐπανάστασι εὗρισκε τὴν ἰδανικὴ εὐκαιρία γιὰ τὴν ἀποπληρωμὴ τοῦ ἠθικοῦ τους χρέους, τὴν ὁποίαν οἱ συμπατριῶτες του ὀλοψύχως ἔπρεπε νὰ ἐκμεταλλευθοῦν.

Απὸ τὶς γραμμὲς τῆς ἐφημερίδος «*Augburger Allgemeine Zeitung*», ὁ Θεῖρισιος ἐπεδίωκε, μὲ τὸ κῦρος ἑνὸς ἀπὸ τοὺς πολυτιμωτέρους συνεργάτες της, νὰ ἐνημερώνη τὸ γερμανικὸ κοινὸ γιὰ τὰ ἑλληνικὰ πράγματα καὶ νὰ ὑποστηρίξη τὰ ἑλληνικὰ δίκαια. **Δ**ιατηροῦσε ἕνα δίκτυο ἐπαφῶν στὴν Ἑλλάδα, ὥστε νὰ ἐνημερώνεται πρωτογενῶς. **Μ**έσω τῆς σειρᾶς ἄρθρων του στὴν ἐφημερίδα *Augburger Allgemeine* μὲ τίτλο «*Von der Isar*» (ἀπὸ τὸν *Ἴσαρ*, 2/6 -17/9/1821), συγκρούεται μὲ τὶς θέσεις τοῦ «*Αὐστριακοῦ Παρατηρητοῦ*» (*Österreichischer Beobachter*), τὴν ἀνθελληνικὴ ἐφημερίδα, ὄργανο τοῦ Μέτερνιχ.

Τὰ «ἐπικίνδυνα ἐπαναστατικὰ παιχνίδια» τοῦ καθηγητοῦ Θεῖρισίου στὸ ζοφερὸ πολιτικὸ κλίμα τῆς Γερμανίας πρὶν τὸν Μάρτιο τοῦ 1848, θέτουν τὴν ζωὴ καὶ τὴν ὑπόληψί του σὲ ἄμεσο κίνδυνο. **Ε**ὐρίσκεται στὸ στόχαστρο τῆς Αὐστριακῆς Ἀστυνομίας, ἐνῶ ἀκόμη περισσότερο ἐχθρική καὶ καχύποπτη εἶναι ἡ κυβέρνησις τῆς Πρωσίας.

* * *

Τὸ φλογερὰ μαχητικὸ τοῦ πνεῦμα ὡστόσο δὲν κάμπτεται, καὶ στίς 18 Σεπτεμβρίου 1821 κάνει ἔκκλησι γιὰ τὴν δημιουργία μιᾶς Φιλελληνικῆς, Γερμανικῆς Λεγεῶνος. **Μ**ὲ ὀξὺ τρόπο ἀντιδρᾷ στὴν πρότασί του ὁ Πρῶτος Ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν, Κρίστιαν Γκούντερ φὸν Μπέρνστορφ (*Christian Günther von Bernstorff*, 1769-1835), ὁ ὁποῖος ἐγκαλεῖ τὸν καθηγητὴ δημοσίως γιὰ «ἀναίδεια καὶ πλήρη παρανόησι τῶν καθηκόντων του».

Ἡ πρωσικὴ κυβέρνησις διέκρινε τὸν πραγματικὸ κίνδυνο, ὅτι ἡ ἐνίσχυσις τοῦ φιλελληνικοῦ ρεύματος θὰ μπορούσε νὰ ἀποτελέση μοχλὸ πίεσεως ἐναντίον τοῦ καθεστώτος καὶ γιὰ πλῆθος ἄλλων ἐσωτερικῶν ζητημάτων. **Ἐ**ξ οὗ καὶ ἡ φίμωσις τοῦ Τύπου στὴν Πρωσία σὲ ὅ,τι ἀφοροῦσε τὸ ἑλληνικὸ ζήτημα. **Ὁ** Θεῖρισιος ἐνιωθε τὴν ἀνάγκη νὰ αὐτοπροστατευθῆ καὶ ἀπεκήρuxe εἰκονικῶς τὰ σχέδιά του στὴν ἐφημερίδα *Allgemeine*

Zeitung, χωρίς στην πραγματικότητα να εγκαταλείπη τον φιλελληνικό του αγώνα.

Κατὰ τοὺς σχεδιασμοὺς τοῦ Θεϊρσίου, ἡ δημιουργία καὶ ἡ πολεμικὴ ἐμπλοκὴ μιᾶς γερμανικῆς λεγεῶνος στὴν Ἑλλάδα θὰ εὗρισκε χρηματοδότησι ἀπὸ τὰ Φιλελληνικὰ Κομιτᾶτα, μὲ τὸ Μόναχο νὰ ἀποτελῇ τὸ κεντρικὸ σημεῖο συντονισμοῦ γιὰ τὴν συλλογὴ τῆς βοήθειας.

Προκειμένου νὰ ὑλοποιηθῇ ἡ πρότασίς του, ἦλθε σὲ ἐπαφὴ μὲ Ἕλληνες τῆς Τεργέστης καὶ τῆς Βιέννης καὶ μὲ πατριῶτες, ὅπως π.χ. τὸν Θεοχάρη Κεφαλαῖ. **Ὁ** βασικὸς ὑποστηρικτὴς τῶν ιδεῶν του, τόσο στὴν θεωρία, ὅσο καὶ στὴν πράξι, ἦταν ὁ Βαυαρὸς Μονάρχης Λουδοβίκος Α΄. **Ὁ**ταν ὅμως ἡ αὐστριακὴ ἀστυνομία ἔλαβε γνῶσι τῶν σχεδίων του τὸν Ἰούλιο τοῦ 1821, ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἐγχειρήματός του ἀνεστάλη.

Ἀρχικὸς στόχος ἦταν ἡ ἀποστολὴ γερμανικοῦ στρατιωτικοῦ σώματος, μὲ ἓναν στρατηγὸ ποῦ θὰ ἐκτελοῦσε τὶς διαταγὲς τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, καὶ τὸ ὁποῖο θὰ ἀνελάμβανε τὴν στρατιωτικὴ ἐκπαίδευσί τῶν Ἑλληνικῶν στρατευσίμων.

Τελικῶς, σχηματίσθηκε Γερμανικὴ Λεγεὼν ἀπὸ στρατιωτικὰ ἀνεκπαίδευτους ἐθελοντές, ἡ ὁποία ἔφθασε στὴν Ἑλλάδα τὸ Νοέμβριο τοῦ 1822. **Παρὰ** τὶς ὑψηλὲς προσδοκίαις γιὰ τὴν προσφορὰ τῆς στὸν Ἀγῶνα, δὲν πραγματοποιοῖσε κανέναν ἀπὸ τοὺς στόχους τῆς καὶ αὐτοδιαλύθηκε λίγο ἀργότερα: πολλὰ μέλη τῆς Λεγεῶνος ἀπέθαναν ἀπὸ τύφο, πολλοὶ ἐπέστρεψαν στὶς χῶρες των καθὼς δὲν ἄντεξαν τὶς ἀντιξοες συνθήκες διαβιώσεως. **Ὅσοι** ὀλίγοι παρέμειναν ἐντάχθηκαν στὸ σῶμα τοῦ Λόρδου Βύρωνος στὸ Μεσολόγγι.

* * *

Ὁ Θεϊρσίος ἐπεχείρησε ἐκ νέου νὰ θέσῃ σὲ ἐφαρμογὴ τὰ σχέδιά του στὰ τέλη 1825 – ἀρχὲς 1826, ὅταν ἀντιλήφθηκε ὅτι τὸ κλίμα στὴν Εὐρώπῃ μεταστρέφεται θετικῶς ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων.

Ἀναπαράσταση τῆς ἀρχαίας Περγάμου ἀπὸ τὸν Θεϊρσίο, 1882.

Αν και ή φιλοδοξία του δέν ίκανοποιήθηκε, έπέτυχε έν τούτοις τήν ίδρουσι ένός Συλλόγου για τούς Έλληνες στο Μόναχο, κατά τò πρωςικό πρότυπο. **Ο** Σύλλογος του Μονάχου ανέλαμβανε τήν συλλογή και άποστολή χρηματικών ποσών στην Φιλελληνική Έπιτροπή του Παρισιου. **Ο** Λουδοβίκος διέθετε μεγάλα ποσά για τόν Έλληνικό Αγώνα. **Ε**νδιαφερόταν προσωπικώς για τούς Έλληνες που διέμεναν στην Βαυαρία, άπένειμε ύποτροφίες σε Έλληνες σπουδαστές του Μονάχου και παρακολουθούσε τήν πρόοδό τους. **Χ**άρις στην μεσολάβηση του Θειρσιου, έφθασαν στο Μόναχο ως ύπότροφοι τής Στρατιωτικής Σχολής, οί Άλέξανδρος Ρίζος Ραγκαβής (1809-1892) και Σκαρλάτος Σουττος (1806-1887).

Ο Λουδοβίκος υιοθέτησε τήν πρόταση του Θειρσιου για παραχώρηση του Ναου του Σωτήρος (Salvatorkirche) στην έλληνική κοινότητα του Μονάχου και τήν συνακόλουθο μετατροπή του από καθολικό σε Όρθόδοξο Ναό.

Τò 1826 έστειλε μία αντιπροσωπεία δώδεκα Βαυαρών στην Ελλάδα υπό τήν καθοδήγησι του Αντισυνταγματάρχου Καρόλου Γουλιέλμου φον Χάϊντεκ (Carl Wilhelm von Heideck, 1788-1861), με σκοπό τήν όργάνωσι τακτικού στρατου και τήν ανάληψη πολεμικών δράσεων υπό έλληνικές διαταγές.

Οταν ό Χάϊντεκ άπεχώρησε από τήν Ελλάδα, σοβαρά κτυπημένος από έλονοσία, δημιουργήθηκαν οί κατάλληλες προϋποθέσεις, ώστε να έπισκεφθή ό Φιλέλλην Θείρσιος και να γνωρίση τήν πατρίδα των ιδανικων του. **Η** θέσις τήν όποιαν άφηνε πίσω του ό Χάϊντεκ κενή, έπρεπε να καλυφθή από κάποιον άλλο, έμπιστο πρόσωπο του Λουδοβίκου Α'. **Ο** Λουδοβίκος έμπιστευόταν τόν Θείρσιο για ζητήματα παιδείας και πολιτικής στην Βαυαρία, ένω αυτός διέθετε επί πλέον ένα πολυ δυνατό πλεονέκτημα: τήν έλληνομάθειά του, ή όποία τόν καταστούσε μοναδικό σύμβουλό του επί των έλληνικων ζητημάτων στην βασιλική αυλή.

* * *

Στις 21 Αυγούστου 1831 άνεχώρησε με άμαξα για τήν Τεργέστη, από όπου θα έπλεε προς τήν Ελλάδα. **Η** επίσημος αίτιολόγησις του ταξιδιου του ήταν ή διεξαγωγή αρχαιογνω-

στικῆς ἐρεῦνης, ὥστε νὰ ἀποκρουθοῦν οἱ πολιτικοὶ στόχοι τῆς ἀποστολῆς. Ἐφθασε στὴν Ἑλλάδα μερικὲς μόνο ἡμέρες πρὶν τὴν δολοφονία τοῦ Καποδίστρια (27 Σεπτεμβρίου 1831) μὲ σκοπὸ νὰ μεταφέρῃ τὴν εἰκόνα τῆς πολιτικῆς καὶ οἰκονομικῆς καταστάσεως τοῦ ἀναδυομένου ἑλληνικοῦ κράτους στὴν βαναρική αὐλή.

Ὁ Εἰρηναῖος Θεῖρσιος ἔφθασε στὴν Ἑλλάδα πρὶν τὴν ἔλευσι τοῦ Ὀθωνος, καὶ μάλιστα εἶναι ὁ πρῶτος Γερμανὸς φιλόλογος ποῦ ἦλθε στὴν χώρα. Παρέμεινε στὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὶς 14 Σεπτεμβρίου 1831 ὡς τὶς 4 Σεπτεμβρίου 1832. Τὶς ἐντυπώσεις του ἀπετύπωσε στὸ δίτομο ἔργο του «*De l'état actuel de la Grèce et des moyens d'arriver à sa restauration*» (1833).

Μὲ τὴν ἔναρξι τῆς ὀθωνικῆς περιόδου ἔφθασε ἀπὸ τὴν Γερμανία ἓνα πλῆθος ζωγράφων, ἀρχιτεκτόνων καὶ ἀρχαιογνωστῶν στὴν Ἑλλάδα, γεγονός τὸ ὁποῖο «ἐπανώρθωνε» τὴν ἀξιοσημείωτο ἀπουσία Γερμανῶν περιηγητῶν στὴν διάρκεια τοῦ ΙΖ' καὶ τοῦ ΙΗ' αἰῶνος.

Ἡ διὰ ζώσης γνωριμία τοῦ Θεῖρσιου μὲ τοὺς Ἕλληνες δὲν ἀνέτρεψε τὰ φιλελληνικά του αἰσθήματα, τὰ ὁποῖα ὡς τὴν στιγμὴ τῆς ἀφίξεώς του σχετίζονταν μὲ τὴν ἀγάπη του γιὰ τὰ κλασικὰ ιδεώδη. Τὸ πνεῦμα τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἀνεγνώριζε στοὺς συγχρόνους Ἕλληνες, στοὺς ὁποίους διέκρινε ἔντονη φιλομάθεια. Ἀντιστοιχίζε τὴν ἐσωτερικὴ τους ὁμορφιά μὲ τὸ ἐξωτερικὸ κάλλος, τὸ ὁποῖο ἔβλεπε σὲ ἄνδρες καὶ γυναῖκες – ὁμορφιά, τὴν ὁποῖαν ὠνόμαζε κλασικὴ καὶ συναντοῦσε «στὰ βουνὰ τῆς ἠπειρωτικῆς Ἑλλάδος καὶ στὶς οἰκογένειες τῶν καπεταναίων καὶ προκρίτων». Ὡς καθοριστικὸ παράγοντα γιὰ τὴν ἀνάπτυξι τῶν διανοητικῶν τους ἱκανοτήτων, τὴν ἀνδρεία καὶ τὴν δίψα τους γιὰ μάθησι, ἐθεώρησε τὴν ἐπενέργεια τοῦ κλίματος.

Ἡ ἐπαφή του μὲ τοὺς νεωτέρους Ἕλληνες ἐπιβεβαίωσε τὴν ἀντίληψί του γιὰ τὴν ἀδιάκοπη συνέχεια τοῦ ἑλληνισμοῦ διὰ μέσου τῶν αἰῶνων. Γιὰ τὸν λόγο αὐτόν, ἔγινε σφοδρὸς πολέμιος τῶν θέσεων τοῦ Φαλμεράιερ (Fallmerayer): σὲ ἄρθρο του στὴν ἐφημερίδα *Allgemeine Zeitung* ἀπηύθυνε εὐθέως τὸ ἐρώτημα «Εἶναι ὁ Ὀθων βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων ἢ τῶν Σλάβων;»

(28.10.1835), ἐνῶ λίγες ἡμέρες ἀργότερα, ἐπιτέθηκε στὸν ὄπαδὸ τοῦ Φαλμεράυερ, ἀντιβασιλέα Λουντβίχ φὸν Μάουερ (Ludwig von Maurer), γιὰ τὸ σύγγραμμα τὸ ὁποῖο ἐξέδωσε γιὰ τὸν ἑλληνικὸ λαὸ (1.11.1835).

Μετάλλιο τοῦ Θείρσιου.
1860

* * *

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ὁ Θείρσιος ἔτρεφε μεγάλη ἀγάπη καὶ σεβασμὸ γιὰ τοὺς Ἕλληνες. **Ἡ** ἀντίθεσίς του μὲ τὸν πρῶτο Κυβερνήτη τῆς Ἑλλάδος, Ἰωάννη Καποδίστρια (1776-1831), καὶ ἡ σύνδεσίς του στὴν Ἑλλάδα μὲ ἀντικαποδιστριακοὺς κύκλους, ἴσως συνέβαλαν στὴν παραγνώρισι τοῦ Φιλελληνισμοῦ του.

Ἀξίζει νὰ ἀναφερθοῦμε ἐν συντομίᾳ στὶς πολιτικὲς θέσεις του, προκειμένου νὰ σχηματίσουμε μία νηφάλια εἰκόνα γιὰ τὸν ἴδιο. **Ἐ**να γεγονός λ.χ. τὸ ὁποῖο ἐλύπησε πολιτικοὺς κύκλους στὴν Γερμανία καὶ τὴν Εὐρώπη, ἦταν ὅτι ὁ Θείρσιος δὲ συμπεριλήφθηκε ὡς μέλος τῆς τριμελοῦς Ἀντιβασιλείας τοῦ Ὁθωνος, παρὰ τὸ γεγονός ὅτι ὁ ἴδιος συνέβαλε καθοριστικῶς στὴν ἄφιξι τοῦ νεαροῦ Μονάρχου καὶ τῆς Ἀντιβασιλείας του στὸ Ναύπλιο τὸ 1833.

Οἱ λόγοι φαίνεται νὰ ἦταν πολιτικοί, καθὼς ὁ ἐπηρεασμένος ἀπὸ τὸν πολιτικὸ προτεσταντισμὸ καὶ πρῶτιμο φιλελευθερισμὸ, Θείρσιος, τασσόταν δημοσίως ὑπὲρ ἐνὸς φιλελευθέρου, συνταγματικοῦ κράτους, τὸ ὁποῖο θὰ λειτουργοῦσε ὡς τροχοπέδη στὸν θεσμὸ τῆς Μοναρχίας.

Μὲ τὴν ἐνθερμη ὑποστήριξι τῶν Δικαίων τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, συνδύαζε μία σειρὰ προτάσεις μεταρρυθμίσεων δικῆς του ἐμπνεύσεως, τὰ ὁποῖα καθρεφτίζουν τὴν ἐπίσης πρακτικὴ, πολιτικὴ του ἰδιοσυγκρασία: **«**λιτότητα στὸν οἰκονομικὸ τομέα μὲ συρρίκνωσι τοῦ δημοσιοῦπαλληλικοῦ προσωπικοῦ καὶ τοῦ σώματος τῶν Ἀξιωματικῶν, ἔνταξι τῶν ἀγωνιστῶν τῆς Ἐπαναστάσεως στὴν ἑλληνικὴ ἄμυνα, χωρὶς ἀλλαγὴ τῆς παραδοσιακῆς ἐνδυμασίας καὶ τῶν ἐγχώριων ὄπλων, διανομὴ τῆς γῆς στοὺς ἄκληρους ἀγρότες καὶ προστασία αὐτῶν ἀπὸ τοὺς μεγαλογαϊοκτήμονες».

* * *

Ὁ Θείρσιος ἦταν μέλος τῆς Φιλομούσου Ἐταιρείας ἀπὸ τὸ 1814, ἐστήριζε τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα στὴν ὀθωμανικὴ ἐπικρά-

τεια, εἶχε γνωρίσει τοὺς Ἰωάννη Καποδίστρια, Ἰγνάτιο τῆς Οὐγγροβλαχίας, Ἀνθιμο Γαζῆ καὶ Ἀδαμάντιο Κοραῆ. Ὁ Κοραῆς τὸν ἔπεισε νὰ δημιουργῆθῃ τὸ Ἀθήναεον (Athenäum), ἕνα οἰκοτροφεῖο γιὰ νεαροὺς Ἕλληνες, τὸ ὁποῖο ἰδρύθηκε μεταξὺ 1815-1817 στὸ Μόναχο.

Ὁ Θεϊρσίος φέρεται νὰ εἶναι ἐπίσης ὁ μεταφραστὴς τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Ἀλεξάνδρου Σούτσου «Ὁ ἐξόριστος» (1831) στὰ γερμανικά. Πρὸκειται γιὰ τὴν πρώτη μετάφρασι ἑλληνικοῦ διηγήματος σὲ ξένη γλῶσσα μετὰ τὸ 1830. Μολονότι τὸ ὄνομα τοῦ μεταφραστοῦ δὲν ἀναφέρεται στὴν γερμανικὴ ἔκδοσι τοῦ κειμένου ἀπὸ τὸ ἔτος 1837, εἶναι ἀρκετὰ πιθανὸ αὐτὴ ἢ παράλειψις νὰ συνέβῃ καὶ πάλι γιὰ λόγους αὐτοπροστασίας τοῦ Θεϊρσίου, καθὼς στὴν Πρωσία ἦταν *persona non grata*.

Τὴν τακτικὴ τῆς ἀποσιωπῆσεως τῆς ταυτότητός του ἀκολούθησε οὕτως ἢ ἄλλως μετὰ τῶν ἐτῶν 1835-1837, ὅποτε καὶ ἐντατικοποιήθηκε ἡ σχέσις του μὲ τὴν *Allgemeine Zeitung*, εἰδικὰ ὅταν ἀναφερόταν στὴν πολιτικὴ τοῦ Μέτερνιχ. Καὶ ἡ ἴδια ἢ ἐφημερίδα φρόντιζε γιὰ τὴν προστασία τοῦ συντάκτου της, γιὰ αὐτὸ ἐξέδιδε τὰ ἄρθρα του ἀνυπόγραφα. Ἐνας ἄλλος τρόπος τοῦ Θεϊρσίου νὰ διαφύγῃ τῆς λογοκρισίας τὴν ὁποῖαν τοῦ εἶχε ἐπιβληθῆ, ἦταν νὰ δημοσιεύῃ ἐπιστολὰς ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα πρὸς τὴν σύζυγό του στὸ λογοτεχνικὸ περιοδικὸ τοῦ ἐκδοτικοῦ Οἴκου Cotta, μὲ τίτλο «*Morgenblatt für gelehrte Stände*», στίς ὁποῖες μετέφερε πληροφορίες γιὰ τὴν κατάστασι στὴν Ἑλλάδα. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο ἐξακολουθοῦσε νὰ ἐνημερώνῃ τὸ κοινὸ του χωρὶς νὰ γίνεταὶ ἀπροκάλυπτα στόχος τοῦ καθεστώτος.

* * *

Στὴν πολὺπλευρὴ προσφορὰ του πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἄς προστεθῆ καὶ ἡ δρᾶσις του στὴν χώρα μας ὡς ἀρχαιολόγος. Ἄλλο ἕνα τεκμήριον τῆς ἀγάπης του. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς μονοετοῦς παραμονῆς του ὠλοκλήρωσε πολλὰ μικρὰ ἀνασκαφὰς στὸ Ἄργος, τὸ Ἡραῖον τοῦ Ἄργους, τὶς Μυκῆνες, τὴν Τίρυνθα, τὴν Νεμέα, τὴν Αἴγινα καὶ τοὺς Δελφοὺς. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸν δεδομένο του ἐνθουσιασμό γιὰ τὸν ἀρχαῖο ἑλληνικὸ πολιτισμό, ἐνδιαφέρθηκε στοὺς τόπους, τοὺς ὁποίους ἐπισκέφθηκε, καὶ γιὰ τὰ βυζαντινὰ καὶ νεώτερα μνημεῖα, ἐνῶ φρόντιζε νὰ ἐνημερώνεταὶ καὶ γιὰ περισσότερο πρόσφατα ἱστορικὰ γεγονότα.

Τὸ 1841 τιμήθηκε μὲ τὸν τίτλο τοῦ Ἀνωτέρου Ταξιάρχου (Großkomtur) ἀπὸ τὸ ἐλληνικὸ Τάγμα τοῦ Σωτήρος (Erlöser Orden), πρῶτος ἀρχηγὸς τοῦ ὁποίου ἦταν ὁ βασιλεὺς Ὅθων τῆς Ἑλλάδος.

* * *

Ὅταν ἐπέστρεψε στὴν Βαυαρία, διετέλεσε ἀπὸ τὸ 1848 ἕως τὸ 1859 Πρόεδρος τῆς Βαυαρικῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν. **Τ**ὸ 1855 ἐξελέγη μέλος τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀκαδημίας Τεχνῶν καὶ Ἐπιστημῶν. **Τ**ὸ 1855 τοῦ ἀπονεμήθηκε τὸ παράσημο τοῦ Τάγματος τῆς Ἀξίας τοῦ Βαυαρικοῦ Στέμματος καὶ ἀπέκτησε τὸν τίτλο τοῦ ἱππότου (Ritter).

Ὁ Friedrich Wilhelm Ritter von Thiersch ἐκοιμήθη στὸ Μόναχο τὴν 25η Φεβρουαρίου 1860. **Ὁ** τάφος του εὐρίσκεται στὸ Παλαιὸ Νότιο Κοιμητήριο τοῦ Μονάχου (Alter Südlicher Friedhof).

□

(*) Πηγή: <https://www.eefshp.org/friedrich-wilhelm-thiersch-flogeros-promachos-ton-ellinikon-dikaion-themeliotis-toy-germanikoy-filellinismoy-kai-praeceptor-bavariae-daskalos-toy-vayarikoy-genoys/> • Επιμέλ. ἡμετ.